

Oppdrag Nordvest- passasjen

I mai 1619 seilte en dansk-norsk ekspedisjon fra København under ledelse av kaptein Jens Munk fra Arendal for å finne Nordvestpassasjen. Uten gode kart og med mangelfull utrustning skulle reisen ende i katastrofe.

Da sørrendingene dro i isen

Sommeren 1838 endte besetningen på «Fortuna» av Arendal på et ufrivillig ishavstokt ved Grønland eller et forlis i Nordsjøen. Tokter ble startskuddet for økt norsk salsing på ishavsfangst i Arktis.

Dødens hus på Svalbard

En sommerdag i 1873 gjorde kaptein Ole Barth Tellefsen fra Arendal en grusom oppdagelse. I et øde hus ved Isfjorden på Svalbard fant han 17 døde menn. En av dem var en ung fangstmann fra Lista. Dødsårsaken forble et mysterium i 140 år.

Til verdens ende under fremmed flagg

Antarktis lå lenge som et uoppgdagel kontinent.
På sluttet av 1800-tallet fant flere nordmenn
og norskbygde skip veien dit under fremmed
flagg. En av dem var matros Hans Johan
Johnsen fra Tromøy.

Besatt av Nordpolen

Den amerikanske journalisten Walter Wellman var fast bestemt på å bli førstemann på Nordpolen. I 1909 fikk han hjelp av sjømenn fra Lillesand til å gjøre et siste forsøk på å nå Nordpolen med et luftskip.

Det store Sydpolkuppet

I august 1910 forlot Roald Amundsen og polarskuta «Fram» Kristiansand. Mannskapet trodde de skulle til Nordpolen. Amundsen og «Fram»s kaptein Thorvald Nilsen fra Kristiansand hadde helt andre planer.

Innefrosset i Arktis

Sommeren 1918 dro Roald Amundsen og polarskuta «Maud» på ekspedisjon til Arktis. Om bord var den eventyrlysne sørlendingen Emanuel Tønnesen. For flere av mannskapet kom ekspedisjonen til å bli en kamp på liv og død.

Eventyreren som forsvant

Flyveren Oskar Omdal søkte eventyret og forsvant på veien. Skomakersønnen fra Kristiansand fulgte med på Roald Amundsens luftige og livsfarlige drøm om å fly til klodens nordligste punkt.

Den skjebnesvangre leteaksjonen

I mai 1928 havarerte det italienske luftskipet «Italia» på returen fra Nordpolen. Søket eller ekspedisjonen ble den største leteaksjonen i polarhistorien. I flere uker risikerte flyveren Finn Lützow-Holm fra Risør livet for å redde de savnede italienerne.

Døden på Kvitøya

I 1930 løste Bratvaag-ekspedisjonen og den unge zoologen Adolf Sørensen fra Arendal et 33 år gammelt polarmysterium. På Svalbards østligste øy Kvitøya fant de restene av den savnede svenske Andrée-ekspedisjonen. Det sensasjonelle funnet skapte overskrifter verden over.

Big in America

Berni Balchen fra Tveit utenfor Kristiansand anses som en av de fremste pionerene innen internasjonal polarflyving. Høydepunktet kom i 1929 da han og en gammel selfangstskule fra Arendal hjalp amerikanerne til Sydpolen.

Polarskutene fra Risør

Skipsbyggmester Erik K. Lindstøl fra Risør har satt spor etter seg i polarhistorien. Flere av hans skip endte opp som ekspedisjonsskip da Antarktis ble utforsket. En av dem som sikret seg en Lindstøl-skute var den britiske polarlegenden sir Ernest Shackleton.

Den ensomme øya

Den 1. desember 1927 ble det norske flagget heist på den isdekte Bouvetøya i Antarktis. En av flaggheiserne på «verdens mest ensomme øy» var oseanografen Håkon Mosby fra Kristiansand.

Nytt land for Norge

Norge har siden 1939 gjort krav på det enorme området Dronning Maud Land i Antarktis. I 1956 ble en vitenskapelig ekspedisjon ledet av seledølen Sigurd Helle sendt dit for å vise norsk tilstedeværelse.

Drømmen om Eirik Raudes land

En sommerdag i 1931 heiste fem fangstmenn det norske flagget på fangststasjonen Myggbukta på Nord-Østgrønland og erklærte området, de døpte Eirik Raudes Land, som norsk territorium. Det var bare et problem. Danmark anså nordmennenes annektering som en okkupasjon.

Øya i ishavet

Under 2. verdenskrig forsvarte en liten norsk styrke vulkanøya Jan Mayen mot nazistene. Flere sørlendinger inngikk i den norske garnisonen på ulposten i ishavet.

Da krigen kom til Svalbard

Selv om Svalbardtraktaten av 1920 slo fast at øygruppen ikke skulle brukes til militære formål, ble Svalbard likevel rammet av kamphandlinger under 2. verdenskrig. Flere sørlendinger mistet livet i forsøket på å holde Svalbard under alliert kontroll.

Isbjørnjegerne fra Setesdal

I 1947 dro tre brødre og en feller fra den vesle bygda Bjåen i Setesdal til Svalbard for å jakte isbjørn. Setesdølene kom til å slå alle tidligere fangstrekorder.

Polarforsker på rømmen

Sommeren 1948 forlot en gammel redningsskøyle Risør. Om bord var landsvikdømle nordmenn på rømmen. Legen og polarforskeren Arne Høygaard fra Lillesand gikk fra å være folkefiende i Norge til å bli folkehell i Argentina.

«Sysla» på Svalbard

Høsten 1995 ble sørlendingen Ann-Kristin Olsen den første kvinnelige sysselmannen på Svalbard. Tjenestetiden hennes kom til å omfatte noen av de mest dramatiske begivenhetene i Svalbards historie.